

Utan tekniker ingen scenkonst

> Hur vi kan förbättra kompetensförsörjningen inom scenkonsten <

”De scenkonsttekniska yrkena är hjärtat bakom scenen. Hantverket, den konstnärliga kreativiteten och högteknologin är avgörande för publikens upplevelse.”

Citat från förstudien

De scenkonsttekniska yrkena omfattar roller som scentekniker, ljud-, ljus och videotekniker, maskörer, kostymtekniker och rekvisitörer.

De utgör den levande länken mellan konstnärlig idé och scenisk verklighet.

Att vara eller inte vara:

Utbildade tekniker är ett måste för en levande scen.

Under pandemiåren tappade scenkonsten kompetens när scenerna stängdes ner. Vissa yrkesgrupper sökte sig utanför scenkonsten, en del skolade om sig, andra tog liknande jobb. Redan före pandemin fanns en brist på teknisk kompetens vid scenkonsten och många som lämnade under pandemin har inte kommit tillbaka. Bristen på utbildade tekniker är fortfarande stor.

Den höga rörligheten i branschen, den snabba tekniska utvecklingen och behovet av kontinuerlig kompetensutveckling har gjort att kom-

petensförsörjningen inom scenkonsten blivit oerhört viktig.

Frågan är aktuell för scenkonsten i hela landet och kompetensförsörjningen behöver lösas på både kort och lång sikt. De scenkonsttekniska yrkena är alltför okända – fler behöver upptäcka dem och inspireras att välja den vägen.

Men hur löser vi problemen och förbättrar kompetensförsörjningen inom scenkonsten?

För en levande scen:

Branschens fortsatta utveckling förutsätter att nya yrkesroller identifieras, att befintliga utvecklas och att både utbildningssystem och arbetsplatser möjliggör kontinuerligt och systematiskt lärande.

Några fakta som visar att det finns strukturella och systematiska hinder i matchningen mellan utbildning, arbetsmarknad och arbetsgivarnas behov.

En undersökning av Svensk Scenkonst visar att 48 procent av de svarande upplever svårigheter att rekrytera tekniker efter pandemin.

Våren 2025 hade Arbetsförmedlingen Kultur Media drygt 100 arbets-sökande ljus-, ljud- och scentekniker inskrivna som arbetslösa.

Totalt examineras cirka 250 studerande årligen från olika utbildningar som skulle kunna söka sig till scenkonsten.

Etablera och stärk de scenkonsttekniska yrkena som kreativa, specialiserade och hållbara karriärval.

För att göra de tekniska yrkena inom scenkonsten mer synliga och attraktiva behöver vägarna in i branschen bli tydligare, utvecklingsmöjligheterna fler och hållbarhet större. Rollen som tekniker ska ha en självklar plats i den konstnärliga processen, samtidigt som utbildning och arbetsvillkor ska möta framtidens krav.

- **Lyft fram teknikerns kreativa roll som aktiv medskapare i det konstnärliga arbetet.**
- **Säkra relevanta utbildningsvägar och kompetensutveckling som är flexibel, aktuell och nära branschen.**
- **Skapa en kultur av hållbarhet, yrkesstolthet och ansvarstagande arbetsgivare.**

”Inom scenkonsten bidrar tekniker till att skapa något som ger andra glädje, förstärker känslor och skapar stämningar.”

Generalrepetition:

Attrahera, rekrytera, utveckla och behålla

ATTRAHERA: Bygg framtidens kompetens tillsammans

Stärk hela utbildningskedjan, från gymnasium till högskola och vidareutbildning. Samarbeta och samverka vid erbjudande av praktikantplatser, för att anlita mentorer och handledare, skapa nätverk med mera.

REKRYTERA: Positionera scenkonsten som en teknisk och kreativ framtidsbransch

Samarbeta aktivt med Arbetsförmedlingen Kultur Media för att fånga upp arbetsökande tekniker inom scenkonsten och uppmana till att söka lediga tjänster. Erbjud korta vidareutbildningskurser och skräddarsy individuellt stöd efter behov.

UTVECKLA: Stärk och sammanfoga kompetensförsörjningen med det konstnärliga

Breda och fördjupa kompetenser genom att främja digital och teknisk vidareutbildning. Lärande sker framför allt på arbetsplatsen och det är viktigt att det finns tid för intern utbildning och kompetensöverföring. Stärk samverkan mellan bransch och utbildare.

BEHÅLL: Utveckla strukturer för livslång kompetensutveckling

Säkerställ attraktiva arbetsvillkor och tydliga karriärvägar. Bygg strukturer för mentorskap och kompetensöverföring. Skapa hållbara arbetsmiljöer och livspussel.

VI MÅSTE AGERA NU!

> Etablera en gemensam branschagenda för scenkonstteknisk kompetens

Samla nyckelaktörer kring en samlad vision och handlingsplan för teknikeryrkets framtid.

> *Det ger inriktning, skapar samverkan och ökar genomslaget för samordnade utbildnings- och rekryteringsinsatser.*

> Positionera de scenkonsttekniska yrkena som kreativa, specialiserade och hållbara karriärval

Ta ett tydligt kommunikativt grepp: berätta om teknikens roll som konstnärlig medskapare.

> *Det ökar kännedomen, attraktionen och breddar målgruppen som söker sig till yrket.*

> Utveckla praktik- och mentorskapsmodeller för hela landet

Bygg strukturer för praktik, handledning och kompetensöverföring till exempel genom regionala mentorprogram.

> *Det sänker trösklar, stöttar nyrekrytering, främjar lärande och avlastar befintlig personal.*

> Säkerställ ett systematiskt och livslångt lärande

Inför strukturer för intern kompetensutveckling, validering och mikromeriter av erfarenhet och tillgång till korta vidareutbildningar.

> *Det ger långsiktig hållbarhet, kompetensförnyelse och möjlighet till omställning inom branschen.*

”Scenkonstens magi
vilar i händerna på
alla som arbetar
bakom kulisserna.
Utan tekniker blir
salongen mörk och
ridån stannar nere.”

Citat från förstudien

Med fler tekniker kan scenkonsten växa.
Vi kan utveckla produktionerna, locka
nästa generation och bli en magnet för
unga med tekniskt intresse.

Politiker, arbetsgivare, skolor och studenter:

För att möta behovet av teknisk kompetens inom scenkonsten krävs gemensamma och samordnade insatser. Eftersom förutsättningarna skiljer sig åt mellan stad och landsbygd, liksom mellan små och stora institutioner, behövs både gemensamma riktlinjer och lösningar anpassade till lokala behov.

Endast om alla inblandade tar sitt ansvar – politiker, beslutsfattare, arbetsgivare och utbildningsaktörer – och jobbar gemensamt kan vi vända utvecklingen.

Ingen aktör kan lösa detta ensam.

**Välkommen
upp.
Scenen är
din!**

**Gör din röst hörd
och visa att du tar
frågan på allvar.
Utan tekniker
ingen scenkonst.**

Så här kan du vara med och agera >

Du som politiker

- Öka finansieringen och ge mer resurser till utbildningar inom scenkonstteknik
- Utveckla tydliga och attraktiva karriärvägar som uppmuntrar långsiktig yrkesutveckling
- Främja samverkan mellan utbildningsinstitutioner och arbetsliv som säkerställer att utbildningarnas innehåll motsvarar branschens behov

Du som utbildningsaktör

- Erbjud flexibla vidareutbildningar och samarbeta med arbetsgivare om praktik och mentorskap
- Utveckla utbildningar som kombinerar konstnärlig och teknisk kompetens
- Sprid utbildningarna för att göra yrket tillgängligt i hela landet

Du som arbetsgivare

- Skapa hållbara arbetsvillkor, tydliga karriärvägar och tid för lärande på jobbet
- Inför mentorskap och kunskapsöverföring mellan generationer
- Visa att tekniker är kreativa medskapare, inte bara funktioner

Du som arbetsförmedlare

- Matcha arbetssökande med branschens behov
- Gör fler redo för scenen genom att erbjuda vidareutbildning och praktik. Bredda rekryteringen från angränsande yrken
- Erbjud korta kurser, praktikplatser och stöd till dem som vill ställa om eller återvända till scenkonsten

Du som ung teknikintresserad

- Upptäck de scenkonsttekniska yrkena – kreativa, internationella och fulla av möjligheter
- Sök praktik, besök öppna hus och följ tekniker online
- Välj din framtida utbildning på yrkeshögskola, folkhögskola eller högskola

Trygghetsrådet TRS ger stöd på vägen till ett nytt arbete för uppsagda och tidsbegränsat anställda. TRS erbjuder också stöd för kompetensutveckling i anslutna organisationer. Anställda kan få vägledning för studier, karriärcoachning och rådgivning samt ekonomiskt stöd för kompetensutveckling från TRS.

Svensk Scenkonst är en bransch- och arbetsgivarorganisation för verksamheter inom professionell scenkonst. Organisationen representerar cirka 250 teatrar, orkestrar, operahus, danskompanier, regionmusikorganisationer, produktionsbolag och andra verksamheter inom den svenska scenkonsten.

Fackförbundet Scen & Film är ett fackförbund inom scen-, film- och tv-branschen. Medlemmarna är yrkesverksamma upphovsmän, artister, teknisk och administrativ personal inom svensk teater, film, radio, TV och bio. Förbundet organiserar både löntagare och egenföretagare.

”Tekniker bidrar till att skapa något som ger andra glädje, förstärker känslor och skapar stämningar genom ljud och ljus. Ett ljudlandskap kan förflytta publiken till en annan tidsepok eller skapa fysisk påverkan genom vibrationer och effekter. Det känns i kroppen, förstärker det som sker på scenen.”

Citat från förstudien

Bakom kulisserna

Den här skriften bygger på innehållet i "Fler tekniker till scenkonsten" – en förstudie framtagen av Svensk Scenkonst, Fackförbundet Scen & Film och Trygghetsrådet TRS.

Du kan läsa hela förstudien på trs.se.

